

Інформація щодо стану імплементації Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 року № 848-VIII

Процес імплементації Закону України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – Закон) передбачає, зокрема, розроблення низки нових нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у науковій і науково-технічній сферах, або внесення змін до чинних, а також формування ряду органів, пов'язаних зі створенням та забезпеченням подальшого функціонування Національної ради України з питань розвитку науки і технологій і Національного фонду досліджень України.

Для забезпечення контролю за станом імплементації зазначеного вище Закону дорученням Кабінету Міністрів України від 25.01.2016 № 52073/1/1-15 (далі – доручення) затверджено 43 завдання, відповідальними виконавцями яких визначено відповідні центральні органи виконавчої влади та встановлено конкретні строки їх виконання.

Міністерство освіти і науки визначено відповідальним виконавцем за 39 завданнями, передбаченими дорученням.

По 4 завданнях Закону, зазначених у пунктах 24, 26, 28, 38 доручення, відповідальним виконавцем визначено Міністерство соціальної політики.

Щодо абзацу другого частини п'ятої статті 6 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Примірного положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад державної наукової установи (пункт 1 доручення) - завдання виконано, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 р. № 404 «Про затвердження Примірного положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад державної наукової установи».

Щодо абзацу першого частини другої статті 7 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку утворення, реорганізації та ліквідації державних наукових установ (пункт 2 доручення) - завдання виконано, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 529 «Про утворення, реорганізацію та ліквідацію державних наукових установ».

Щодо частини восьмої статті 7 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Типового положення про наглядову раду при державній науковій установі (пункт 3 доручення) - завдання виконано, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 953 «Про затвердження Типового положення про наглядову раду при державній науковій установі».

Щодо абзацу першого частини третьої статті 8 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України стосовно затвердження Порядку зарахування державними науковими установами, які повністю або частково фінансуються за рахунок державного бюджету, власних надходжень, отриманих від плати за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійної допомоги, грантів (включаючи кошти, що надходять від вітчизняних та іноземних замовників для реалізації наукових, науково-технічних та інноваційних проєктів) на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальних органах Казначейства, або на поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки, відкриті в установах банків державного сектору (пункту 4 доручення) - завдання виконується.

Міністерством підготовлено проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 р. № 657 і від 2 вересня 2015 р. № 719».

Ураховуючи зауваження Міністерства фінансів щодо приведення у відповідність проєкту акта до статті 13 Бюджетного кодексу України, Міністерство розробило та направило проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 13 Бюджетного кодексу України щодо приведення у відповідність із абзацом першим частини третьої статті 8 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» на погодження до заінтересованих центральних органів виконавчої влади. Проєкт акта також не було погоджено Міністерством фінансів.

На думку Міністерства фінансів, питання має бути вирішене шляхом внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» стосовно вилучення з цього Закону норм про розміщення власних надходжень державних наукових установ, які повністю або частково фінансуються за рахунок державного бюджету, на поточних та/або депозитних рахунках, відкритих в установах банків державного сектору.

Міністерство неодноразово пропонувало Міністерству фінансів провести узгоджувальні наради щодо узгодження позицій, оскільки затвердження на законодавчому рівні позиції Міністерства фінансів України призвело б до появи дискримінаційної норми по відношенню до бюджетних та деяких інших наукових установ.

Міністерство декілька разів зверталось до Прем'єр-міністра України Гройсмана В. Б. із проханням надати доручення Міністерству фінансів здійснити заходи щодо вирішення зазначеного питання та прийняття конструктивного рішення.

Станом на 07 жовтня 2019 року Міністерство фінансів не взяло участь в проведенні узгоджувальної наради з керівництвом Міністерства та не надало відповіді щодо можливих шляхів врегулювання зазначеного питання.

Щодо частин шостої і сьомої статті 9 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України

щодо затвердження методичних рекомендацій щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи; типової форми контракту з керівником державної наукової установи; порядку здійснення конкурсного відбору та призначення керівника державного комерційного підприємства та казенного підприємства, які належать до наукових установ (пункт 5 доручення) - завдання виконано, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 998 «Деякі питання обрання та призначення керівника державної наукової установи» (затверджено Методичні рекомендації щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи та Типову форму контракту з керівником державної наукової установи).

Щодо абзацу четвертого частини першої статті 11 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ (пункт 6 доручення) - завдання виконано, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540 «Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ».

Щодо абзацу другого частини першої статті 12 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави (пункт 7 доручення) - завдання виконано, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 2 листопада 2016 р. № 774 «Про внесення змін до Положення про Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави».

Щодо частини п'ятої статті 13 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Примірного положення про Центр колективного користування науковим обладнанням (пункт 8 доручення) - завдання виконується. Міністерством освіти і науки розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України, який готується для направлення на погодження до заінтересованих органів. Після погодження проекту акта заінтересованими органами та отримання висновку Міністерства юстиції за результатами правової експертизи Міністерство невідкладно забезпечить його подання Кабінетові Міністрів України в установленому порядку.

Щодо частини третьої статті 14 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про національний науковий центр, що визначає критерії надання та позбавлення статусу національного наукового центру, умови продовження строку дії такого статусу та особливості діяльності національних наукових центрів (пункт 9 доручення) - завдання виконується. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Питання національних наукових центрів» розроблено та погоджено: без зауважень – Міністерством охорони

здоров'я, Національною академією медичних наук, Національною академією аграрних наук; із зауваженнями – Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством аграрної політики та продовольства, Міністерством соціальної політики, Національною академією наук України; отримано висновок Міністерства юстиції за результатами його правової експертизи; не погоджено – Міністерством фінансів.

Станом на 07 жовтня 2019 р. проєкт постанови направлено на повторне погодження до Міністерства фінансів. Після отримання погодження Міністерство невідкладно забезпечить подання проєкту акта Кабінетові Міністрів України в установленому порядку.

Щодо частин третьої - п'ятої статті 15 Закону стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєктів актів Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку надання статусу державної ключової лабораторії з відповідного напрямку наукових досліджень і науково-технічних розробок; Порядку продовження строку дії статусу державної ключової лабораторії за результатами звіту про її діяльність; Примірного положення про наукову та наглядову раду державної ключової лабораторії; Типового положення про державну ключову лабораторію (пункт 10 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 607 «Питання державних ключових лабораторій», якою затверджено: Порядок надання статусу державної ключової лабораторії з відповідного напрямку наукових досліджень і науково-технічних розробок; Типове положення про державну ключову лабораторію; Примірне положення про наукову раду державної ключової лабораторії; Примірне положення про наглядову раду державної ключової лабораторії.

Щодо абзацу другого частини другої статті 16 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів щодо затвердження Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання (пункт 11 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 р. № 723 «Про затвердження Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» (стосовно попередньої редакції Положення та змін до нього).

Щодо пункту 1 частини другої статті 17 щодо розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про Міжвідомчу раду з координації фундаментальних і прикладних досліджень та її складу (пункт 12 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 526 «Питання Міжвідомчої ради з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні».

Щодо абзацу першого частини сьомої статті 18 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку створення, реорганізації та ліквідації державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук (пункт 13 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 р. № 589 «Про затвердження Порядку утворення, реорганізації та ліквідації державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук».

Щодо частини третьої статті 19 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку державної атестації вищих навчальних закладів щодо провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності (пункт 14 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 652 «Деякі питання проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині проведення ними наукової (науково-технічної) діяльності».

Щодо частини третьої статті 20, абзацу дванадцятого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про Національну раду з питань розвитку науки і технологій та її складу (пункт 15 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 226 «Про утворення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій», якою затверджено Положення про Національну раду України з питань розвитку науки і технологій.

Щодо частин четвертої і дванадцятої статті 21, абзацу одинадцятого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» щодо забезпечення внесення проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження персонального складу наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій, а також складу адміністративного комітету зазначеної Ради з урахуванням вимог, визначених Законом (пункт 16 доручення) - завдання виконано. Прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 520-р «Про затвердження складу Національної ради України з питань розвитку науки і технологій».

Щодо частини другої, пункту 1 частини сьомої статті 22, абзацу дев'ятого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» щодо забезпечення розроблення та внесення в порядку, передбаченому Законом, проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про конкурс щодо обрання членів наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій (пункт 17 доручення) - завдання виконано.

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1042 «Про затвердження Положення про конкурс щодо обрання членів Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій».

Щодо частини четвертої статті 22, абзацу шостого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» щодо розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про Ідентифікаційний комітет з питань науки (пункт 18 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 6 липня 2016 р. № 410 «Про утворення Ідентифікаційного комітету з питань науки».

Щодо частини четвертої, абзацу третього частини шостої статті 22, абзацу сьомого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» щодо забезпечення внесення проєкту акта щодо затвердження персонального складу Ідентифікаційного комітету з питань науки з урахуванням вимог, визначених Законом (пункт 19 доручення) - завдання виконано. Прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2016 р. за № 670-р «Про затвердження складу Ідентифікаційного комітету з питань науки».

Щодо частини четвертої статті 24 щодо розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Типового положення про раду молодих вчених при органах виконавчої влади (пункт 20 доручення) - завдання виконано. Постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 822 затверджено Типове положення про раду молодих вчених при органах виконавчої влади.

Щодо частини другої статті 29 стосовно забезпечення розроблення та внесення в порядку, передбаченому Законом, проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про атестацію наукових працівників (пункт 21 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 р. № 285 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 1999 р. № 1475», відповідно до якої Положення про атестацію наукових працівників викладено в новій редакції.

Щодо частини десятої статті 34 щодо розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Положення про порядок наукового стажування (пункт 22 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 227 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (збільшено до двох років граничний термін наукового стажування для аспірантів, ад'юнктів, докторантів, наукових (науково-педагогічних) працівників).

Щодо пункту 2 частини першої статті 35 щодо розроблення та внесення в установленому порядку проєкт акта Кабінету Міністрів України щодо розміру стипендій аспірантам, ад'юнктам і докторантам, зарахованим за державним замовленням (пункт 23 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1050 «Деякі питання стипендіального забезпечення», якою внесено зміни до Порядку призначення і виплати стипендій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 «Питання стипендіального забезпечення».

Щодо абзацу другого частини другої статті 36 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України про визначення умов оплати праці працівників державних наукових установ, що фінансуються з державного бюджету (пункт 24 доручення) - зазначене питання врегульовано постановами Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» та від 10 липня 2019 р. № 822 «Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки».

Щодо абзацу сьомого частини третьої статті 36 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо розміру довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук та національних галузевих академій наук (пункт 25 доручення) - завдання виконано. Постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 1229 «Про збільшення розміру довічної плати за звання дійсного члена та члена-кореспондента Національної академії наук і галузевих академій наук» (далі -Постанова) було встановлено розмір щомісячної довічної плати.

З метою приведення назви та тексту постанови у відповідність до Закону та врегулювання питання щодо виплати зазначеної довічної плати особам, які перебувають на тимчасово окупованій території, Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 23.11.2016 р. №844 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 1229».

Щодо абзацу дев'ятого частини третьої статті 36 стосовно розроблення та внесення проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо тривалості щорічної відпустки наукового працівника (пункт 26 доручення) - зазначене питання врегульовано постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 (з наступними змінами) «Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам навчальних закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам» врегульовано питання тривалості щорічної відпустки наукових працівників.

Щодо частини п'ятої статті 37 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників установ, організацій, підприємств, вищих навчальних закладів, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію з урахуванням вимог, визначених Законом (пункт 27 доручення) - завдання виконано. Постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. № 248 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 4 березня 2004 р. № 257 і від 14 квітня 2004 р. № 494» приведено у відповідність до Закону перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників підприємств, установ, організацій, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію.

Щодо абзацу другого частини дев'ятнадцятої статті 37 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проекту акта Кабінету Міністрів України про порядок поширення дії норм пенсійного забезпечення наукового (науково-педагогічного) працівника, визначених статтею 37 Закону, на наукових (науково-педагогічних) працівників, які працюють у міжнародних наукових організаціях, членом яких є Україна, відповідно до міжнародних договорів України (пункт 28 доручення) - з 1 січня 2017 року змінено порядок фінансування пенсій наукових (науково-педагогічних) працівників.

Зокрема різниця між сумою пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та сумою пенсії із солідарної системи, обчисленої згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», на яку має право науковий працівник, фінансується:

- для наукових (науково-педагогічних) працівників державних, комунальних наукових установ, організацій, підприємств та вищих навчальних закладів, а також інших наукових установ, які згідно із статтею 12 Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність», включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, - за рахунок коптів державного бюджету з урахуванням надходжень від сплати єдиного внеску у розмірі, встановленому частиною дев'ятою статті 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» для цієї категорії працівників;

- для наукових (науково-педагогічних) працівників інших наукових установ, організацій, підприємств та вищих навчальних закладів - за рахунок коштів цих установ, організацій, підприємств та закладів.

Законом України від 03.10.2017 № 2148-УІІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій», зокрема внесено зміни до статті 37 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та встановлено, що пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних)

працівників здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Відповідно до статті 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з 1 жовтня 2017 року пенсії виплачуються без урахування одержуваної заробітної плати (доходу) або пенсійних виплат з накопичувальної системи пенсійного страхування чи пенсійних виплат із системи недержавного пенсійного забезпечення, крім випадків, передбачених законом.

Згідно із пунктом 47 Розділу XV «Прикінцеві положення» Закону особам, пенсії яким призначені, зокрема відповідно до Закону України «Про наукову науково-технічну діяльність», розмір яких з урахуванням перерахунки передбаченого пунктом 43 цього розділу, розрахований за нормами Закону буде більший, проводиться автоматичне, без їхнього звернення, переведенні пенсії на умовах, передбачених Законом, за матеріалами пенсійних справ.

Щодо частини першої статті 38 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження переліку категорій наукових (науково-педагогічних) працівників, яким можуть надаватися службові житлові приміщення (пункт 29 доручення) - у зв'язку з розробленням Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України відповідного проєкту акта, за пропозицією Міністерства освіти і науки завдання знято з контролю (доручення Віце-прем'єр-міністра України В. Кириленка від 20.07.2016 №52073/112/14-15) як таке, що дублює завдання, визначене іншими нормативно-правовими актами.

Щодо частини четвертої статті 38 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України стосовно затвердження Порядку надання науковим (науково-педагогічним) працівникам пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла (пункт 30 доручення) - завдання не виконано. Відповідно до пункту 4 статті 38 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» держава забезпечує надання науковим (науково-педагогічним) працівникам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла пільгових довгострокових кредитів, порядок надання яких визначається Кабінетом Міністрів України. Кошти на зазначені цілі щорічно передбачаються в Державному бюджеті України.

Відповідно до статті 22 Бюджетного кодексу України головні розпорядники бюджетних коштів розробляють проєкти порядків використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами, передбаченими у Державному бюджеті України.

Також, відповідно до частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України, порядки використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами, вперше визначеними законом про Державний бюджет України, затверджуються протягом 30 днів з дня набрання ним чинності.

Міністерство освіти і науки надіслало листом від 28.07.2016 № 1/12-3624 проєкт відповідного порядку на погодження зацікавленим органам виконавчої

влади та отримало відповіді від Міністерства фінансів та від Міністерства економічного розвитку і торгівлі, в яких зазначено, що розгляд вищезазначеного проєкту порядку буде здійснено у разі передбачення у Державному бюджеті України коштів на вказану мету.

В Державному бюджеті України на 2017, 2018 та 2019 роки не було передбачено бюджетної програми та видатків на надання науковим (науково-педагогічним) працівникам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла пільгових довгострокових кредитів, в зв'язку з необхідністю забезпечити фінансування пріоритетних бюджетних видатків та відсутністю вільних коштів.

Під час розробки та подальшого опрацювання проєкту Закону України «Про державний бюджет на 2019 рік» Міністерство неодноразово зверталось до Міністерства фінансів з пропозицією щодо включення до назви бюджетної програми КПКВК 2201460 «Надання кредитів на будівництво (придбання) житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників» слів «наукових працівників».

Також Віце-прем'єр-міністр України Кістюн В.Є. на звернення Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти до Прем'єр-міністра України В. Гройсмана рекомендував Мінфіну та МОН під час підготовки проєкту Закону до другого читання врахувати пропозицію щодо нової редакції назви бюджетної програми 2201460: «Надання кредитів на будівництво (придбання) житла для наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників». Однак, зазначена пропозиція Мінфіном не була врахована.

При цьому, стосовно бюджетної програми КПКВК 2201460 «Надання кредитів на будівництво (придбання) житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників» інформуємо, що починаючи з 2009 року законами України про державний бюджет України на відповідні роки на реалізацію зазначеної бюджетної програми цільові видатки не передбачалися.

Впродовж зазначеного часу, в тому числі й у 2018 році, для надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла педагогічним (науково-педагогічним) працівникам, використовувались незначні кошти спеціального фонду, джерелом надходження яких є лише кошти від повернення кредитів, отриманих педагогічними та науково-педагогічними працівниками у попередні роки, які не задовольняють потреби в забезпеченні житлом цієї категорії працівників. У Законі України «Про Державний бюджет на 2019 рік» на вказані цілі передбачено 2 000,0 тис грн.

Отже, імплементація положень частини четвертої статті 38 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету.

Міністерство освіти і науки, з метою виконання пункту 30 Доручення Прем'єр-міністра України від 25.01.16 № 52073/1/1-15 до Закону України від 26.11.15 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» та доручення Віце-прем'єр-міністра України В. Кириленка від 11.01.2019 № 7387/138/1-18 для підготовки Бюджетної декларації на 2020-2022 роки направило Мінфіну свої пропозиції, в яких, зокрема, передбачено внесення змін у структуру бюджетної програми 2201460:

- зміна назви бюджетної програм на 2020 рік порівняно з 2019 роком;
- обсяги додаткових витрат, пов'язаних з реалізацією реформ (нових заходів), та видатків за цією бюджетною програмою.

Міністерство запропонувало починаючи з 2020 року щорічно передбачати у державному бюджеті 100 млн. грн. для надання пільгових довгострокових кредитів науковим (науково-педагогічним) працівникам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла.

В подальшому Міністерство продовжить проведення консультацій з Міністерством фінансів в рамках формування пропозицій до проєкту Державного бюджету України на 2020 рік щодо внесення змін до назви вищезазначеної бюджетної програми та можливості виділення коштів з державного бюджету України для надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла науковими працівниками у 2020 році.

Щодо абзацу шостого частини шостої статті 48 стосовно затвердження Порядку використання коштів бюджетних програм сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ для реалізації їх інноваційних та інвестиційних проєктів (пункт 31 доручення) - завдання знято з контролю відповідно до резолюції Віце-прем'єр-міністра України від 07.02.2017 № 52073/316/1-15 до листа Міністерства освіти і науки України від 30.01.2017 № 1/10-234.

Зазначеним листом Міністерство повідомило Кабінет Міністрів України, що пунктом 7 статті 20 Глави 4 Бюджетного кодексу України передбачено, що розроблення та забезпечення затвердження у визначені Кабінетом Міністрів України терміни проєктів порядків використання коштів державного бюджету, які стосуються конкретних бюджетних програм, передбачених у Державному бюджеті України, здійснюється головними розпорядниками коштів державного бюджету, яким передбачені такі бюджетні програми.

При цьому, абзацом другим статті 7 Бюджетного кодексу визначено, що порядки використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами, які вперше визначені законом про Державний бюджет України, затверджуються протягом 30 днів з дня набрання чинності цим законом.

Оскільки закони України про державні бюджети України на 2016 рік, а також на 2017 рік, не містили бюджетних програм сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ для реалізації їх інноваційних та інвестиційних проєктів, Міністерство освіти і науки України звернулось до Кабінету Міністрів України з проханням знати з контролю завдання, передбачене пунктом 31 доручення.

Щодо частини дев'ятої статті 48 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету (пункт 32 доручення) - завдання виконано. Прийнято

постану Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 р. № 13 «Про затвердження Порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Щодо частини третьої статті 49, пункту 8 розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” стосовно вжити заходів щодо створення Національного фонду досліджень на засадах і в порядку, передбачених Законом (пункт 33 доручення) - Міністерством освіти і науки України спільно з Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій здійснюється діяльність, спрямована на забезпечення початку роботи Національного Фонду досліджень, який було створено 4 липня 2018 року (постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 528 «Про Національний фонд досліджень України»).

Створення Фонду є одним з ключових кроків у реформуванні системи фінансування науки в Україні. Досі в Україні не існувало інституції подібного формату, яка могла б надавати гранти на дослідження і розробки на умовах відкритих конкурсів і незалежно від відомчих ознак. Фонд є незалежною неприбутковою бюджетною установою, яка, починаючи з 2019 року, мала розпочати надання грантової підтримки наукових досліджень та розробок.

Для того, щоб забезпечити роботу Фонду в Державному бюджеті України на 2019 рік передбачено понад 262 млн гривень.

Науковим комітетом в межах виконання функцій Ідентифікаційного комітету Національного фонду досліджень України наприкінці липня 2018 року було оголошено конкурс щодо обрання членів наукової ради Національного фонду досліджень України. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1087-р «Деякі питання Національного фонду досліджень» затверджено склад наукової ради Національного фонду досліджень, до якого увійшло 30 вчених.

В середині березня 2019 року науковою радою Фонду було оголошено конкурс на заміщення посади виконавчого директора Фонду. За результатами конкурсного відбору та співбесіди з кандидатами науковою радою Фонду було направлено на погодження Науковому комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій кандидатуру переможця конкурсного відбору для призначення на посаду виконавчого директора. Однак, Науковим комітетом представлена кандидатура погоджена не була. Так само, Науковим комітетом не була погоджена кандидатура особи, яка за результатами конкурсу посіла друге місце.

В результаті цього наукова рада Фонду оголосила повторний конкурсний відбір, переможцем якого визначено Сорочинського Бориса Володимировича.

15 серпня подання про призначення Сорочинського Б. В. на посаду виконавчого директора Національного фонду досліджень України було надіслано до Кабінету Міністрів України. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2019 р. № 815-р Сорочинського Б. В. було призначено

виконавчим директором Національного фонду досліджень України строком на п'ять років.

На сьогодні органи управління Фонду розробили нормативно-правові акти, необхідні для початку його роботи, зокрема, порядок формування та використання коштів Фонду й порядок конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень проєктів з виконання наукових досліджень і розробок, які було надіслано до Міністерства.

Щодо частини сьомої статті 49 стосовно забезпечення внесення проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень проєктів з виконання наукових досліджень і розробок з урахуванням вимог, визначених Законом (пункт 34 доручення) - завдання виконується. Відповідно до частини сьомої статті 49 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Порядок конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень України проєктів з виконання наукових досліджень і розробок розробляється науковою радою цього фонду та погоджується його Наглядовою радою, виконання функцій якої покладено на Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій листом від 25.06.2019 № 007-1-335 надіслав до Міністерства погоджений Порядок конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень України проєктів з виконання наукових досліджень і розробок. Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень України проєктів з виконання наукових досліджень і розробок» до 12 серпня 2019 року знаходився на громадському обговоренні. Після чого проєкт постанови було доопрацьовано Науковою радою Національного фонду досліджень, з урахуванням пропозицій та зауважень, отриманих під час громадського обговорення, та повторно надіслано до Міністерства освіти і науки України 01 жовтня 2019 року.

Станом на 07 жовтня 2019 року проєкт постанови «Про затвердження Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень України проєктів з виконання наукових досліджень і розробок» готується до надсилання до Державної регуляторної служби України та заінтересованих органів виконавчої влади.

Щодо статті 57 стосовно забезпечення розроблення та внесення проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо державного замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію (пункт 35 доручення) - завдання виконано. Прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 669-р «Про затвердження переліку найважливіших науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки в рамках виконання державного замовлення на найважливіші науково-технічні

(експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію у 2017-2018 роках» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 р. № 543-р «Про затвердження переліку найважливіших науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки в рамках виконання державного замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію у 2018-2019 роках».

Щодо частини шостої статті 58 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо встановлення порядку проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт, а також випадків, для яких проведення конкурсного відбору таких робіт є обов'язковим (пункт 36 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 р. № 739 «Про затвердження Порядку проведення конкурсного відбору наукових, науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету».

Щодо частини п'ятої статті 59 стосовно розроблення та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів України щодо затвердження Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету (пункт 37 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 776 «Про затвердження Порядку надання грантової підтримки наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету».

Щодо абзацу третього пункту 5 розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” розробити та внести в установленому порядку проєкт акта Кабінету Міністрів України щодо порядку фінансування до 1 січня 2017 р. різниці між сумою пенсії, призначеної відповідно до Закону, та сумою пенсії із солідарної системи, обчисленої згідно із Законом України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, науковим (науково-педагогічним) працівникам державних підприємств, установ, організацій та вищих навчальних закладів (пункт 38 доручення) - завдання виконано. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 472 «Про реалізацію пункту 5 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Відповідно до зазначеної постанови до 1 січня 2017 року різниця між сумою пенсії, призначеної відповідно до Закону України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність», та сумою пенсії із солідарної системи, обчисленої згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», на яку має право науковий працівник, фінансується для наукових (науково-педагогічних) працівників державних небюджетних підприємств, установ, організацій та

вищих навчальних закладів у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 372 «Про затвердження Порядку фінансування різниці між сумою пенсії, призначеної науковим (науково-педагогічним) працівникам державних небюджетних підприємств, установ, організацій та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та сумою пенсії, обчисленою відповідно до інших законодавчих актів, на яку мають право зазначені особи».

Щодо абзацу четвертого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» стосовно подання в установленому порядку узгоджених пропозицій щодо приведення актів Кабінету Міністрів у відповідність із Законом (пункт 39 доручення) - Міністерством освіти і науки з метою приведення положень актів Кабінету Міністрів України у відповідність до вимог Закону внесено зміни до чинних нормативно-правових актів, які затверджено постановами Кабінету Міністрів України:

постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 387 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України»;

постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 р. № 724 «Про внесення зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями».

постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 946 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 1994 р. № 560 «Про стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених».

постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. № 248 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 4 березня 2004 р. № 257 і від 14 квітня 2004 р. № 494».

Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 р. № 326 внесено зміни до Регламенту Кабінету Міністрів України, з метою реалізації функцій Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій щодо проведення ним експертизи проєктів актів Кабінету Міністрів України, що стосуються сфери наукової та науково-технічної діяльності, та підготовки за її результатами відповідних рекомендацій розробникам таких актів.

Щодо абзаців п'ятнадцятого, шістнадцятого пункту 14 розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” стосовно розроблення та внесення проєктів актів Кабінету Міністрів щодо затвердження Положення про Національний фонд досліджень; персонального складу наукової ради Національного фонду досліджень (пункт 42 доручення) - завдання виконано: Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 р. № 528 «Про Національний фонд досліджень України», якою затверджено Положення про

Національний фонд досліджень України та встановлено граничну чисельність працівників Національного фонду досліджень у кількості 60 осіб.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1087-р «Деякі питання Національного фонду досліджень» затверджено склад Наукової ради Національного фонду досліджень.

Щодо абзацу сімнадцятого пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» стосовно розроблення та внесення в установленому порядку законопроектів про внесення змін до Податкового, Бюджетного та Господарського кодексів України для забезпечення особливого статусу Національного фонду досліджень (пункт 43 доручення) - відповідно до положень Закону Національний фонд досліджень (далі – Фонд) створюється як державна бюджетна установа, яка матиме статус головного розпорядника бюджетних коштів. Виконання цього завдання є можливим лише після визначення у Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» поняття «особливий статус» Національного фонду досліджень України, оскільки у чинній редакції цього Закону таке поняття не визначено.

Про відсутність підстав для внесення змін до Бюджетного, Податкового та Господарського кодексів неодноразово зазначало і Міністерство фінансів, аргументуючи свою позицію відсутністю норм щодо податкових пільг чи інших преференцій для Національного фонду досліджень України, які б потребували відображення у зазначених вище кодексах.

Враховуючи це, Міністерством було розроблено проект Закону України «Про внесення зміни до пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», яким виключався з пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону абзац сімнадцятий, що передбачає завдання стосовно розроблення проектів законів України про внесення змін до Податкового, Бюджетного та Господарського кодексів України для забезпечення особливого статусу Національного фонду досліджень України.

Законопроект було схвалено Кабінетом Міністрів України та внесено на розгляд Верховної Ради України (реєстр. № 6533 від 01.06.2017). Однак, законопроект не був підтриманий Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти (рішення Комітету від 18 жовтня 2017 р.) та Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. Постановою Верховної Ради України від 20 березня 2018 р. № 2351-VIII проект Закону України «Про внесення зміни до пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 6533 від 01.06.2017) знято з розгляду.

Разом з тим, з метою створення умов для забезпечення ефективної діяльності Національного фонду досліджень України Міністерством освіти і науки було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо Національного фонду досліджень України».

Вказаним законопроектом передбачається унормувати питання розміщення власних надходжень Національного фонду досліджень України,

який є державною бюджетною установою, на поточних рахунках та тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих як плата за надання послуг, благодійні внески, гранти, на депозитних рахунках у банках державного сектору; збереження на поточних рахунках у банках державного сектору залишків коштів власних надходжень Національного фонду на кінець бюджетного періоду для здійснення видатків у наступному бюджетному періоді відповідно до кошторису.

Законопроект було погоджено без зауважень Міністерством економічного розвитку і торгівлі та Міністерством соціальної політики, Міністерством юстиції, підтримано Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. Разом з тим, Міністерством фінансів тричі було повернуто законопроект без погодження.

З метою врегулювання розбіжностей, що виникли у процесі погодження законопроекту та пошуку взаємоприйняттого рішення з цього питання за ініціативи Міністерства освіти і науки, відповідно до вимог Регламенту Кабінету Міністрів України, відбулось декілька узгоджувальних нарад.

Незважаючи на вжиті заходи, Міністерство фінансів не змінило свою позицію щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо Національного фонду досліджень України» та у черговий раз повернуло його без погодження.

Таким чином, законопроект не підтримано Міністерством фінансів яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику.

На виконання листа Секретаріату Кабінету Міністрів України від 15.02.2019 № 7387/147/1-18 Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій (далі – Науковий комітет) листом від 26.02.2019 № 007-2-274 поінформував Міністерство освіти і науки стосовно його бачення реалізації завдання щодо внесення змін до Податкового, Бюджетного та Господарського кодексів України для забезпечення особливого статусу Національного фонду досліджень України.

На думку Наукового комітету «особливий статус» – це система законодавчих норм, завдяки яким Національний фонд досліджень України може набувати певних прав, що відрізнятимуть його від інших бюджетних установ, наприклад, пов'язаних зі спрощенням оподаткування чи митного контролю.

Зокрема це стосується здійснення Національним фондом досліджень України грантової підтримки за напрямом «розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок високого рівня», оскільки враховуючи визначення терміну «грант», наведеному у пункті 1 частини першої статті 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», така підтримка може надаватися у вигляді фінансових чи інших ресурсів (наприклад, у вигляді наукового устаткування та обладнання для проведення досліджень).

З метою уникнення розбіжностей у тлумаченні та подальшому застосуванні Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» в частині «особливого статусу» Національного фонду досліджень України, Міністерством освіти і науки розроблено законопроект «Про внесення змін до

Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо Національного фонду досліджень України» одним із положень якого пропонується визначення змісту особливостей статусу Національного фонду досліджень України як бюджетної установи.

Станом на 07 жовтня 2019 року зазначений законопроект надіслано на розгляд до Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.